17/04/2019

Πέντε Ελληνικά Ολοκαυτώματα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ως “μαρτυρικά χωριά και πόλεις” χαρακτηρίζονται στην Ελλάδα χωριά ή πόλεις τα οποία έχουν υποστεί μεγάλες καταστροφές από ξένους εισβολείς ή κατακτητές σε περιόδους πολεμικών συγκρούσεων. Ο χαρακτηρισμός αυτός γίνεται επίσημα με προεδρικό διάταγμα. Αφορά συχνότερα οικισμούς που έχουν υποστεί καταστροφές την περίοδο της Κατοχής (1941-1944). Στο σχετικό αφιέρωμα που κάνει το Πρακτορείο ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ, με αφορμή την σημερινή έγκριση από την Βουλή των Ελλήνων για τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών, παρουσιάζεται ο φόρος αίματος που πλήρωσαν πέντε περιοχές της πατρίδας μας για την ελευθερία.

1 . Το μαρτυρικό Δοξάτο της Δράμας

Το Δοξάτο είναι μια κωμόπολη 3.500 περίπου κατοίκων. Βρίσκεται ανάμεσα στις πόλεις Δράμα και Καβάλα σε απόσταση 10 και 25 χιλιομέτρων αντίστοιχα.

Η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή ξεκινά ήδη από την προϊστορική περίοδο και

φτάνει μέχρι σήμερα. Κατά τη μακραίωνη ιστορία του γνώρισε πολλούς κατακτητές. Εκείνοι όμως που άφησαν ανεξίτηλα τα σημάδια τους ήταν οι Βούλγαροι κατά τις τρεις βουλγαρικές κατοχές 1912-13, 1916-18 και 1941-44.

Κατά τον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο η περιοχή της Δράμας καταλαμβάνεται τον Οκτώβριο του 1912 από τους Βουλγάρους, για να απελευθερωθεί από τον ελληνικό στρατό κατά τον Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο την 1η Ιουλίου 1913. Κατά την αποχώρησή τους όμως οι Βούλγαροι προκαλούν ολέθριες καταστροφές και τα γεγονότα του Δοξάτου στις 30 Ιουνίου 1913 συγκλονίζουν την υφήλιο. Σφάζονται άντρες, γυναίκες και παιδιά και η κωμόπολη παραδίδεται στις φλόγες. Ο τραγικός απολογισμός της καταστροφής είναι εξακόσιοι πενήντα (650) νεκροί και 240 σπίτια και 80 καταστήματα πυρπολημένα. Τις επόμενες ημέρες όλες οι έγκριτες εφημερίδες του κόσμου δημοσιεύουν φρικιαστικές λεπτομέρειες από τη σφαγή και την πυρπόληση του Δοξάτου.

Κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και κατά την περίοδο 1916-18 οι Βούλγαροι, ως σύμμαχοι των Γερμανών, καταλαμβάνουν για δεύτερη φορά την Ανατολική Μακεδονία. Όσοι άντρες διασώθηκαν από τη σφαγή του 1913 οδηγούνται το καλοκαίρι του 1917 ως όμηροι στη Βουλγαρία. Σύμφωνα με την Έκθεση της Διασυμμαχικής Επιτροπής εβδομήντα τέσσερις (74) από αυτούς πεθαίνουν εκεί με φρικτά βασανιστήρια, ενώ 200 περίπου γυναικόπαιδα αφανίζονται από πείνα και αρρώστιες στο Δοξάτο.

Το κακό τρίτωσε κατά την τελευταία βουλγαρική κατοχή, όταν την Κυριακή 28

Σεπτεμβρίου 1941, μία από τις πολλές ομάδες εξέγερσης εισήλθε στο Δοξάτο, χτύπησε το αστυνομικό τμήμα, πυρπόλησε το οίκημα και σκότωσε οχτώ (8) Βούλγαρους αστυνομικούς και έναν βουλγαρογραμμένο συνεργάτη τους. Κατά τη μάχη που διεξήχθη σκοτώθηκε ένας αντάρτης από τη Χωριστή.

Την άλλη μέρα το Δοξάτο πλήρωσε για άλλη μια φορά βαρύ φόρο αίματος στο βουλγαρικό στρατό κατοχής. Με μια πράξη τυφλής βίας εκτελέστηκαν για αντίποινα τουλάχιστον διακόσιοι (200) αθώοι Δοξατινοί.
Για τα χίλια εκατόν είκοσι τέσσερα (1.124) αναφερόμενα θύματα κατά τις τρεις βουλγαρικές κατοχές το Δοξάτο τιμήθηκε: το 1945 με Βασιλικό Διάταγμα, το 1985 με το Χρυσό Μετάλλιο της Ακαδημίας Αθηνών και το 1998 με Προεδρικό Διάταγμα, δυνάμει του οποίου χαρακτηρίστηκε ως «Μαρτυρική Πόλη».

Το 1997 πραγματοποιήθηκε έρευνα στους κατοίκους των ματωμένων κωμοπόλεων Δοξάτου και Χωριστής με θέμα: «Προσωπική και συλλογική μνήμη από τις εμπειρίες της βουλγαρικής κατοχής στην Ανατολική Μακεδονία (1941-1944). Στην ερώτηση «΄Υστερα από τόσα χρόνια πώς θα προσδιορίζατε τις σχέσεις σας με τη σημερινή Βουλγαρία;», οι περισσότεροι κάτοικοι απάντησαν: «Φιλία!». Στην ερώτηση «Δηλαδή εννοείτε να συγχωρήσουμε;» η απάντηση ήταν «Ναι». Στην ερώτηση όμως «Να ξεχάσουμε;» η ομόφωνη απάντηση των κατοίκων ήταν «Όχι!».

2. Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων, 13 Δεκεμβρίου 1943

Οι Γερμανοί μπήκαν στα Καλάβρυτα στις 09/12. Δημιούργησαν έναν ασφυκτικό κλοιό γύρω από την πόλη, προκειμένου να μην μπορεί κανείς να ξεφύγει. Την έντονη ανησυχία των κατοίκων κατάφερε, παραπλανώντας τους, να κατευνάσει ο Γερμανός Διοικητής, ο οποίος τους διαβεβαίωσε ότι δεν πρόκειται κανείς να πάθει τίποτε και ότι ο στόχος τους ήταν η εξόντωση των ανταρτών. Προχώρησαν αρχικά στην πυρπόληση σπιτιών που ανήκαν σε αντάρτες και αναζήτησαν την τύχη των Γερμανών τραυματιών της Μάχης της Κερπινής.

Στις 12/12, οι Γερμανοί άρχισαν να ετοιμάζονται για να αποχωρήσουν την επομένη. Το πρωί στις 13/12, ημέρα Δευτέρα, πριν καλά καλά ξημερώσει, χτύπησαν τις καμπάνες της κεντρικής εκκλησίας και Γερμανοί αξιωματικοί και στρατιώτες διέταξαν να συγκεντρωθούν όλοι οι κάτοικοι στο Δημοτικό Σχολείο, αφού πάρουν μαζί τους μια κουβέρτα και τρόφιμα μιας ημέρας.

Στο κτίριο του σχολείου έγινε ο χωρισμός και ο αποχωρισμός. Τα γυναικόπαιδα κλείστηκαν στο σχολείο και οι άνδρες από 14 χρονών και πάνω οδηγήθηκαν σε φάλαγγες στην κοντινή Ράχη του Καππή. Ο χώρος ήταν προσεκτικά επιλεγμένος. Η αμφιθεατρική του διαμόρφωση δεν θα επέτρεπε σε κανένα να γλιτώσει. Οι

Καλαβρυτινοί ήταν αναγκασμένοι να βλέπουν τις περιουσίες τους, τα σπίτια και ολόκληρη την πόλη, να καίγονται και, μαζί τους, να παραδίδονται στη φωτιά οι γυναίκες και τα ανήλικα παιδιά τους έγκλειστα στο κτίριο του Σχολείου, το οποίο φρουρούσαν πάνοπλοι στρατιώτες.

Ο Γερμανός Διοικητής, για να καθησυχάσει και να παραπλανήσει τους συγκεντρωμένους, έδωσε το λόγο της στρατιωτικής του τιμής ότι δεν πρόκειται να τους σκοτώσουν. Ολόκληρη η πόλη παραδόθηκε σης φλόγες.

Την ίδια στιγμή ο Οδοντωτός κατηφόριζε κατάφορτος με τις σοδιές από το πλιάτσικο των Γερμανών στα σπίτια, στα μαγαζιά και τις αποθήκες, απ΄ όπου άρπαξαν ότι πολύτιμο υπήρχε. Μαζί και τα χρήματα και τα αποθέματα των Τραπεζών και των Δημοσιών Υπηρεσιών, αφού προηγουμένως ανάγκασαν τους Διευθυντές να τα παραδώσουν.

Από το ξενοδοχείο «Μέγας Αλέξανδρος», με μια πράσινη και ύστερα μια κόκκινη φωτοβολίδα, δόθηκε το σύνθημα της εκτέλεσης. Τα πολυβόλα θέρισαν τους Καλαβρυτινούς. Ακολούθησε η χαριστική βολή που ολοκλήρωσε το έγκλημα. Διασώθηκαν 13 άτομα.

Στο δημοτικό σχολείο, τα γυναικόπαιδα έζησαν στιγμές αγωνίας και τρόμου, καθώς οι φλόγες έζωναν το κτίριο του σχολείου. Σπάζοντας πόρτες και παράθυρα κατάφεραν τελικά να ξεφύγουν τρέχοντας μακριά από τα σπίτια που φλέγονταν, άρχισαν να αναζητούν τους δικούς τους, Μία από τις γυναίκες, η ηλικιωμένη Κρίνα Τσαβαλά, ποδοπατήθηκε από το πανικόβλητο πλήθος των γυναικόπαιδων και ξεψύχησε πριν αντικρίσει το αποτρόπαιο έγκλημα.

Ύστερα, οι γυναίκες ανηφόρισαν προς το μέρος που είχαν οδηγήσει τους άνδρες και βρέθηκαν μπροστά στο πιο φρικιαστικό και απάνθρωπο θέαμα. Άνδρες, πατεράδες, γιοι και αδελφοί κείτονταν νεκροί πλημμυρισμένοι στο αίμα.

Το μεγάλο Δράμα των Καλαβρύτων είχε ξεκινήσει. Τα νιάτα, οι δημιουργικές δυνάμεις της πόλης, περιουσίες και κόποι χρόνων αφανίστηκαν στις 2:34΄ της 13ης Δεκεμβρίου 1943, όπως δείχνουν οι δείκτες του σταματημένου ρολογιού της εκκλησίας.

Η συνέχεια του δράματος βρήκε τις γυναίκες να προσπαθούν με τα νύχια να σκάψουν πρόχειρους τάφους στην παγωμένη γη του Δεκέμβρη, για να θάψουν τους νεκρούς τους. Με τις κουβέρτες που είχαν κοντά τους, μετέφεραν τους σκοτωμένους στο νεκροταφείο και άλλους έθαψαν εκεί στο λόφο, μια τραγική σκηνή που κράτησε μέρες.

Ακολούθησε η προσπάθεια της επιβίωσης μέσα στα χαλάσματα, που έμελλε για χρόνια να στεγάσουν τις απορφανισμένες οικογένειες.
Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων «συγκίνησε και συνένωσε τους Έλληνες –

δυνάμωσε τον αγώνα τους κατά του κατακτητή», ομολογεί ο τότε γενικός στρατιωτικός διοικητής των Γερμανών στην Ελλάδα.

Οι Καλαβρυτινές Γυναίκες, οι Καλαβρυτινές Μανάδες, μορφές ηρωικές, παλεύοντας κάτω από δύσκολες συνθήκες, κατάφεραν να αναθρέψουν τα παιδιά τους και να ξαναχτίσουν την πόλη μέσα από τα ερείπια.

Στον Τόπο της Εκτέλεσης, ο Λευκός Σταυρός και η Πετρωμένη Καλαβρυτινή Μάνα, αιώνια σύμβολα του μαρτυρίου, εξακολουθούν να στέλνουν μηνύματα ειρήνης και συναδέλφωσης των λαών του κόσμου.

3. Το Ολοκαύτωμα του Διστόμου

Σάββατο 10 Ιουνίου 1944
Τα νέα από το μέτωπο ήταν καλά.
Ξημέρωνε μια ακόμα μέρα εργασίας και ελπίδας. Η μέρα της λευτεριάς και της ειρήνης κοντοζύγωνε. Τέσσερις μέρες πριν, στις 6 Ιουνίου, οι σύμμαχοι είχαν αποβιβαστεί στη Νορμανδία. Οι Γερμανοί κατακτητές βλέποντας να φτάνει το τέλος της αυτοκρατορίας τους καταλαμβάνονται από αμόκ καταστροφής. Βγάζουν διαταγές γενοκτονίας.

“Ένας Γερμανός σκοτωμένος – πενήντα Έλληνες, δέκα Γερμανοί – ένα χωριό”

Ήθελαν να τρομοκρατήσουν τους κατοίκους ώστε να πάψουν να ενισχύουν τις οργανωμένες ανταρτικές ομάδες που δρούσαν στην περιοχή. Έτσι στα πλαίσια των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων εκείνο το φοβερό πρωινό μια φάλαγγα επτά αυτοκινήτων με γερμανούς στρατιώτες (2ος λόχος του 2ου τάγματος του 7ου Συντάγματος της 1ης Μεραρχίας των Ες – Ες με έδρα την Λιβαδειά), ξεκίνησε από τη Λιβαδειά με κατεύθυνση προς το Δίστομο. Από αυτά τα δύο πρώτα που προπορεύονταν αρκετά, ήταν Ελληνικά επιταγμένα, γεμάτα με Γερμανούς στρατιώτες ντυμένους μαυραγορίτες. Αυτοί θα πρωτοκτυπούσαν τους αντάρτες που ανύποπτοι θα πλησίαζαν τα αυτοκίνητα και θα ενισχύονταν από τη δύναμη που θα ακολουθούσε.

Από τον Καρακόλιθο και μετά σκορπούν το θάνατο. Σκοτώνουν πέντε και συλλαμβάνουν σαν ομήρους δώδεκα αγρότες ενώ θέριζαν.

Στη διασταύρωση Διστόμου – Αράχωβας συναντιούνται με άλλα 60 αυτοκίνητα γεμάτα Γερμανούς στρατιώτες που έρχονταν από την Άμφισσα με κατεύθυνση προς το Δίστομο.

Μπαίνουν στο Δίστομο. Οι κάτοικοι είναι ανυποψίαστοι. Βλέποντας όμως τους ομήρους ανησυχούν. Η φάλαγγα ήταν πρωτόφαντα μεγάλη. Ο επικεφαλής καλεί τον Πρόεδρο και τον παπά τον χωριού από τους οποίους ζητά πληροφορίες για τις κινήσεις των ανταρτών στην περιοχή. Μη μπορώντας να μάθουν, αφού τοποθέτησαν στα υψώματα γύρω από το χωριό φυλάκια για τον έλεγχο και εκφοβισμό, επιδίδονται σε λεηλασίες.

Το μεσημέρι τα δύο επιταγμένα Ελληνικά αυτοκίνητα με τους μεταμφιεσμένους Γερμανούς στρατιώτες κατευθύνθηκαν προς τον ‘Όσιο Λουκά. Λίγο πριν από το χωριό Στείρι δέχθηκαν επίθεση από τμήμα ανταρτών του ΕΛΑΣ (11ος λόχος του 3ου τάγματος, του 34ου συντάγματος), που είχε στήσει ενέδρα. Η μάχη ήταν σκληρή και κράτησε δύο ώρες περίπου. Το αντάρτικο τμήμα υποχώρησε μπροστά στον όγκο των Γερμανικών δυνάμεων που μόλις άκουσε πυροβολισμούς έφτασε στο Δίστομο. Οι απώλειες όμως των Γερμανών ήταν μεγάλες. Από τα δύο πρώτα

αυτοκίνητα σώθηκαν ένας στρατιώτης και ένας οδηγός. Σκοτώθηκαν 40 Γερμανοί. στρατιώτες περίπου. Ο επικεφαλής αξιωματικός Τεο, τραυματίζεται βαριά και λίγο αργότερα στο Δίστομο ξεψυχά.
‘Ύστερα από τη συμπλοκή η Γερμανική φάλαγγα επέστρεψε στο Δίστομο. Αμέσως εκτελεί τους 12 ομήρους μπροστά στο Δημοτικό Σχολείο.

ΑΝΕΣΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ Α.	ΕΤΩΝ	13	ΖΑΚΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΟΥΚ.	ΕΤΩΝ	40
ΑΝΕΣΤΗ ΑΘΗΝΑ Α.	»	17	ΖΑΚΚΑ ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΙΩ.	»	37
ΑΝΕΣΤΗ ΣΟΦΙΑ ΙΩ.	»	44	ΖΑΚΚΑΣ ΛΟΥΚΑΣ ΠΑΝ.	»	38
ΑΝΕΣΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΙΩ.	»	14	ΖΑΚΚΑ ΑΡΧΟΝΤΩ ΝΙΚΟΛ.	»	24
ΒΑΣΙΛΑΡΑΚΟΣ ΑΝΑΣΤ. ΒΑΣ.	»	63	ΖΑΚΚΑ ΖΩΗ ΘΕΟΔ.	»	25
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΝΑΓ. ΒΑΣ.	»	49	ΖΑΚΚΑ ΑΒΑΠΤΙΣΤΟΝ ΘΕΟΔ.	2	ΜΗΝ.
ΒΟΥΖΙΛΑΚΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΓΕΩΡ.	»	29	ΙΕΡΕΥΣ ΖΗΣΗΣ ΣΩΤ. ΝΙΚ.	»	38
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΛΟΥΚΑΣ ΠΕΤΡ.	»	35	ΖΗΣΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΩΤ.	»	1
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣ.	»	41	ΖΗΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΩΤ.	»	71
ΓΑΒΡΙΛΗ ΘΗΡΕΣΙΑ ΓΕΩΡ.	»	39	ΖΗΣΗΣ ΠΑΝΑΓ. ΛΟΥΚ.	»	66
ΓΑΒΡΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΩΡ.	»	7	ΖΗΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝ.	»	26
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡ.	»	5	ΚΑΪΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛ.	»	74
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡ.	»	4	ΚΑΪΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ ΙΩ.	»	33
ΓΑΒΡΙΛΗ ΑΝΕΣΤΟΥΛΑ ΓΕΩΡ.	»	1	ΚΑΪΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΙΩ.	»	29
ΓΑΒΡΙΛΗ ΧΑΪΔΩ ΧΡΗΣΤ.	»	34	ΚΑΪΛΗΣ ΛΟΥΚΑΣ ΑΘΑΝ.	»	8
ΓΑΒΡΙΛΗ ΣΟΦΙΑ ΝΙΚΟΛ.	»	43	ΚΑΪΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΙΛΤ.	»	66
ΓΑΒΡΙΛΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΝΙΚΟΛ.	»	7	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝ. ΘΩΩΝ.	»	57
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛ.	»	22	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΘΩΩΝ. ΠΑΝ.	»	21
ΓΕΩΡΓΑΚΟΣ ΛΟΥΚΑΣ ΔΗΜ.	»	51	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ ΠΑΝ.	»	47
ΓΕΩΡΓΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ Λ.	»	45	ΚΑΡΟΥΖΟΥ ΕΛΕΝΗ ΔΗΜ.	»	55
ΓΕΩΡΓΑΚΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ Λ.	»	24	ΚΑΡΟΥΖΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ ΔΗΜ.	»	17
ΓΕΩΡΓΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Λ.	»	19	ΚΑΡΒΟΥΝΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΑΛΚ.	»	37
ΓΕΩΡΓΑΚΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ Λ.	»	14	ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ ΙΩ. ΑΛΚ.	»	5
ΓΡΙΒΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΔΗΜ.	»	38	ΚΑΣΤΡΙΤΗ ΣΤΑΜΟΥΛΑ ΑΘ.	»	44
ΓΡΙΒΑΣ ΛΟΥΚΑΣ ΔΗΜ.	»	2	ΚΕΛΕΡΜΕΝΟΥ ΚΑΛΟΥΣΑ ΣΕΡ.	»	45
ΔΗΜΑΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΥΚ.	»	17	ΚΕΛΕΡΜΕΝΟΥ ΑΘΗΝΑ ΧΑΡ.	»	60
ΔΗΜΑΚΑ ΠΑΓΩΝΑ ΜΑΤΘ.	»	31	ΚΕΛΕΡΜΕΝΟΥ ΑΘΗΝΑ ΙΩ.	»	52
			ΚΙΝΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΩΡ.	»	34

Κι εδώ αρχίζει η τραγωδία του Διστόμου. Οι κάτοικοι, όσοι δεν κατάφεραν να διαφύγουν νωρίτερα από το Διάσκελο, τη μόνη αφύλακτη διάβαση, κλείνονται έντρομοι στα σπίτια τους.Τους έρημους δρόμους του χωριού διατρέχουν εξαγριωμένοι στρατιώτες με εφ’ όπλου λόγχη. Μπαίνουν στα σπίτια, σκοτώνουν, καίνε, σφάζουν και βιάζουν.

Γυναίκες, άνδρες, παιδιά, γέροι, γριές ακόμα και βρέφη λίγων ημερών πέρασαν από τον ίδιο τρομακτικό Γολγοθά. Απαίσιοι ακούγονται οι θρήνοι και οι οιμωγές αυτών που ξεψυχούν. Νέοι Ηρώδεις οι εκπολιτιστές του Χίτλερ μακελεύουν τα παιδάκια του Διστόμου.

Στο Δίστομο έγιναν αυτά. Θα γίνονταν κι άλλα. Μα ήρθε η νύχτα και οι δολοφόνοι φοβήθηκαν και έφυγαν. Τώρα στο χωριό απλώνεται η γαλήνη του Νεκροταφείου για πολλή ώρα.Μα σιγά – σιγά ξύπνησε το Δίστομο. Και τότε ακούστηκαν οι θρήνοι των παιδιών που έρημα κλαίγαν τους γονείς τους και οι γόοι των γερόντων. Ακούγονταν ακόμη και κάποια παράξενα γέλια και τραγούδια αυτών που παραφρόνησαν, μπροστά στη φρίκη που έζησαν.

Μέσα στη νύχτα μικρά παιδιά πήραν τους σκοτεινούς δρόμους προσπαθώντας να φτάσουν στα κοντινά χωριά. ‘Ένα καραβάνι παιδιών που γύρευε ένα ανθρώπινο χέρι για να σκουπίσει τα δάκρυα από τα μουτράκια τους και να δώσει απάντηση στο ερωτηματικό: Γιατί τους σκότωσαν;”

Μετά τον πόλεμο και την ήττα των Γερμανών ο Διοικητής των Γερμανικών δυνάμεων που διέπραξαν το πανανθρώπινο έγκλημα του Διστόμου Χάνς Ζάμπελ συνελήφθη στο Παρίσι και εκδόθηκε από τις Γαλλικές αρχές στην Ελλάδα, ενώ όμως ήταν προφυλακισμένος και επρόκειτο να προσαχθεί σε δίκη ζητήθηκε από την Κυβέρνηση της τότε Δ. Γερμανίας και εστάλη σ’ αυτή, όπου σύμφωνα με πληροφορίες παραμένει σήμερα ελεύθερος.”

Η διερεύνηση και ο εμπλουτισμός των γεγονότων και των στοιχείων της σφαγής είναι υπόθεση της παγκόσμιας κοινότητας και του κάθε ελεύθερα σκεπτόμενου πολίτη. Ήδη διάφοροι ερευνητές και ιδιαίτερα Γερμανοί, όπως ο ιστορικός Ντίτερ Μπέγκεμαν, Dieter Begemann, κυκλοφορούν νέα στοιχεία για την σφαγή του Διστόμου.
Σύμφωνα με αυτά, η μονάδα που ανέλαβε την απάνθρωπη αυτή επιχείρηση ήταν η 4η Μεραρχία Τεθωρακισμένων(PANZER) Γρεναδιέρων της Αστυνομίας των S.S. Ο Τεό που αναφέρεται ως αξιωματικός, πιθανότατα ήταν ο διερμηνέας τους και

διερευνάται και η Ελληνική καταγωγή του.

4. Το Ολοκαύτωμα στο Κοντομαρί

Η πρώτη μαζική εκτέλεση αμάχων στην Ευρώπη σημειώθηκε στο χωριό Κοντομαρί των Χανίων της Κρήτης.
Εδώ, έλαβε χώρα μια απάνθρωπη και συνάμα βαθιά ανθρώπινη και συγκινητική ιστορία, αμέσως με την λήξη της Μάχης της Κρήτης, στις 2 Ιουνίου 1941. Η ιστορία αναφέρεται στη θηριωδία, στη σφαγή που διέπραξαν οι ναζί στο Κοντομαρί Χανίων το απομεσίμερο της ημέρας αυτής και μάλιστα όχι από τα SS, της ‘‘ύαινας της Ευρώπης’’ του Χάϊνριχ Χίμμλερ, αλλά από μια μονάδα του σώματος των αλεξιπτωτιστών, υπό την αρχηγία του υπολοχαγού Τρέμπες, προφανώς για να εκδικηθούν, για τις βαριές τους απώλειες, κατά την διάρκεια της Μάχης.

Bundesarchiv, Bild 101I-166-0525-39
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Το απομεσήμερο, λοιπόν, της 2/6/1941 οι αλεξιπτωτιστές του υπολοχαγού Τρέμπες, με διαταγή του στρατηγού Στούντεντ – όπως είπαν, μετά τον πόλεμο και την ήττα της Γερμανίας, ενώ ο ίδιος ο Στούντεντ αποκάλυψε ότι διατάχθηκε από τον Χέρμαν Γκαίρινγκ, ο οποίος ήταν και αρχηγός της γερμανικής αεροπορίας – εισέβαλαν στο Κοντομαρί Χανίων και συνέλαβαν 25 άνδρες κατοίκους (ηλικίας από 18 έως 50 ετών και τους εκτέλεσαν, εν ψυχρώ, χωρίς καμία άλλη διαδικασία.

Bundesarchiv, Bild 101I-166-0525-23
Foto: Weixler, Franz Peter | 2. Juni 1941

Οι σκηνές των γεγονότων φωτογραφήθηκαν σχεδόν καρέ – καρέ από ένα Γερμανό φωτογράφο που συνόδευε τους αλεξιπτωτιστές και οι σχετικές φωτογραφίες ανακαλύφθηκαν σαράντα χρόνια αργότερα, στα Γερμανικά αρχεία, από τον δημοσιογράφο Βάσο Μαθιόπουλο.

5. **Το Ολοκαύτωμα της Υπάτης**

Στις 17 Ιουνίου 1944, ημέρα Σάββατο, γράφτηκε ίσως η πιο μελανή σελίδα στην νεότερη ιστορία της Υπάτης. Στρατιωτικά τμήματα της κεντρικής Γερμανικής διοίκησης Λαμίας επιτέθηκαν κατά της Υπάτης, εκτελώντας 28 άτομα, τραυματίζοντας 30, καταστρέφοντας 375 από τα 400 σπίτια της πόλης, βυζαντινές εκκλησίες και ιστορικά αρχοντικά.
Για την προσφορά της στην Ενωμένη Εθνική Αντίσταση, που κορυφώθηκε με το ολοκαύτωμα αλλά και την εκτέλεση των Υπαταίων Πατριωτών μετά την ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου, από τους Γερμανούς, η Υπάτη ανακηρύχθηκε Μαρτυρική Πόλη.

Η Υπάτη πυρπολήθηκε τρεις φορές από τους Γερμανούς και βομβαρδίστηκε με πυροβολικό αρκετές. Οι ημερομηνίες των πυρπολήσεων:
17 Ιουνίου 1944
10 Αυγούστου 1944
12 Οκτωβρίου 1944

Ο γραμματέας της τότε κοινότητας Υπάτης, Περικλής Ευθ. Ευθιμιόπουλος, που πέθανε στην Τασκένδη, σε πρόχειρη σημείωσή του γράφει λακωνικά: «Επυρπολήθηκαν άπασαι αι οικίαι, καταστήματα και λοιπαί οικοδομαί. Απέμειναν όρθια περί τα 25 σπίτια. Ανετινάχθη η Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Άπαντα τα Δημόσια και κοινοτικά κτίρια και Σχολεία κατεστράφησαν. «'Επί το ερείπιον» εστάθη η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ! Αυτή όπλισε τους απλοϊκούς ανθρώπους της και έστησαν στο ξέφωτο μετερίζι της φυλής το χορό της ψυχικής Αντίστασης, που τελικά νίκησε τις χιτλερικές δυνάμεις».

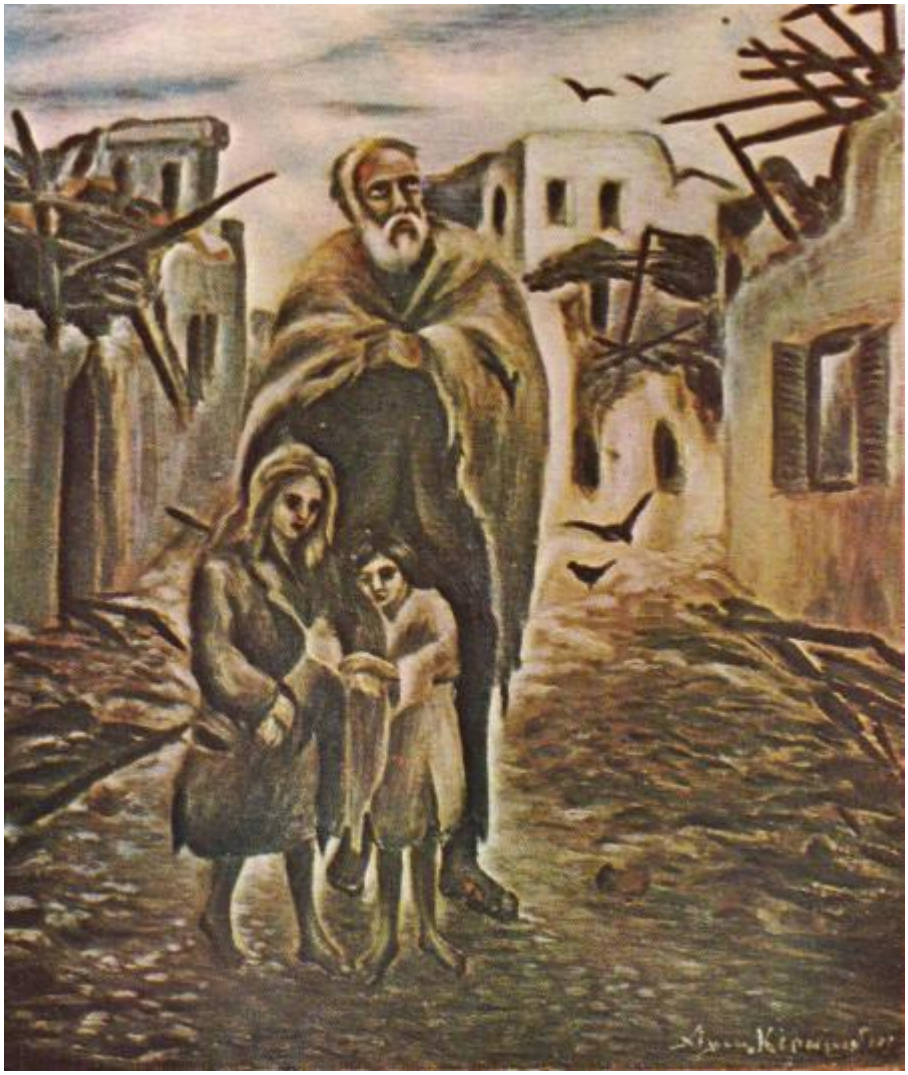

Η εκτέλεση των Υπαταίων πατριωτών, 1 Δεκεμβρίου1942

Στις 1 Δεκεμβρίου 1942, δέκα κάτοικοι της Υπάτης εκτελέστηκαν στα ερείπια της γέφυρας του Γοργοποτάμου, ως αντίποινα από τους Γερμανούς για την ανατίναξή της.
Στις 5 Δεκεμβρίου 1942 άλλοι έξι Υπαταίοι εκτελέστηκαν στα Καστέλλια Φωκίδος από τους Ιταλούς.
Στοιχεία για τον αριθμό των θυμάτων της Υπάτης στην περίοδο της Ιταλογερμανικής Κατοχής, 1940-1944 :

Στη Γέφυρα του Γοργοποτάμου, 1-12-1942	10
Στο χωριό Καστέλλια, 6-12-1942	6
ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ ΚΑΤΟΧΗΣ, Υπάτη 17-6-1944	28
ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΟΧΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ , 1942-1944	16

ΝΕΚΡΟΙ ΣΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ	7
ΝΕΚΡΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ	35
ΝΕΚΡΟΙ ΑΠΟ ΝΑΡΚΕΣ-ΧΕΙΡΟΒΟΜΒΙΔΕΣ	5